

Lääketieteellinen puuttuminen lähisuhdeväkivaltatapauksissa

Mitä minun tulee tietää?

Lähisuhdeväkivalta koskettaa monia ihmisiä ja voi aiheuttaa vakavia terveyshaittoja. Rutiininomaiset, sensitiiviset kysymykset vamman syystä voivat rohkaista uhreja puhumaan kokemastaan väkivallasta, mutta heillä on myös oikeus olla puhumatta asiasta – tätä tulee kunnioittaa.

Jos potilaan kertomus ja löydökset eivät täsmää, uhrin kanssa tulee keskustella ilman muiden läsnäoloa. Lääketieteellisen hoidon lisäksi uhrin voivat tarvita suoje-
lua ja lähisuhdeväkivaltaan erikoistuneita palveluja.

Esimerkkejä keskustelun aloittamiseen:

- “Tunnetko olosi turvalliseksi kotona?”
- “Koska lähisuhdeväkivalta on valitettavasti niin yleistä, kysyn siitä kaikilta potilailtani.”
- “Voit puhua minulle luottamuksellisesti. Voin antaa sinulle lisätietoja tukipalveluista.”

Neuvontaa ja apua ammattilaisille ja väkivaltaa kokeneille:

Väkivallan uhreiksi joutuneet naiset saavat apua ja neuvontaa kaikkialla Euroopassa: EU:n laajuinen päivystysnumero: 116 016 ja nollalinja.fi

Med.DocCard®

Vammojen ja löydösten lääketieteellinen dokumentointi lähisuhdeväkivaltatapauksissa

- ▶ Dokumentoi huolellisesti, jotta tietoja voidaan käyttää tarvittaessa rikosprosessissa.
- ▶ Käytä aina vakiomuotoisia esitieto- ja kehokarttalomakkeita (PAKE) ja todisteiden näytteenottopakkausta (VäRi). (ks. thl.fi/kehokartat)
- ▶ Pyydä tutkittavalta henkilöltä tai hänen huoltajaltaan suostumus ennen tutkimuksen suorittamista.

1. Perusdokumentaatio

Potilastiedot: Nimi, syntymäaika, osoite, puhelinnumero

Tutkimuksen yksityiskohdat:

Missä? Tutkimuspaikka (esim. päivystys/lääkärin vastaanotto)

Milloin? Tutkimuspäivämäärä & kellonaika

Kuka? Tutkimuksen tekijän nimi. **Muut läsnä olevat henkilöt?**

2. Tapahtuman/potilaan tiedot

Varmista rauhallinen ja häiriötön ympäristö keskustelua ja tutkimusta varten (ole potilaan kanssa kahden). Esitä avoimia, suoria kysymyksiä ja kunnioita myös potilaan toivetta olla antamasta tietoja.

Kirjaa potilaan kertomus sanatarkasti:

- **Missä** (paikka), **milloin** (päivämäärä, kellonaika) ja **mitä** on tapahtunut?
- **Tekijä:** tuntematon/tuttu? lukumäärä? kuka/ketkä?
- Pituus ja paino
- Ulkoinen olemus: mielentila (kuvaile, älä tuomitse), muuta erityistä (esim. raskaus, vamma, sairaudet)

Vammojen ja löydösten lääketieteellinen dokumentointi lähisuhdeväkivaltatapauksissa

3. (Fyysinen) arviointi

- **Missä?** Löydöksen tai vamman tarkka anatominen sijainti kehossa.
- **Mitä?** Kuvaile havainnot (esim. mustelma, haava).
- **Miten?** Anna yksityiskohtainen kuvaus vamman koosta, muodosta, väristä, syvyydestä ja reunojen rakenteesta. Liitä mukaan piirros tai valokuvia.
- **Miten** vamma syntyi (esim. esineellä)?
- (Epäilty) **diagnoosi**
- Vamman/vammojen **ikä**.
- **Löydösten arviointi** sairaushistorian kontekstissa: yhdenmukaisuus annettujen tietojen kanssa (kyllä/ei) ja vamman vaikeusaste ja hengenvaara.

► Seksuaaliväkivallan dokumentointiin sovelletaan erityisiä sääntöjä.

4. Lisätoimenpiteet

- Ohjaa seksuaaliväkivaltaa kokenut **Seri-tukikeskukseen** oikeuslääketieteellistä tutkimusta ja vammojen dokumentointia varten (ks. thl.fi/seri)
- Lääketieteellinen tutkimus ja hoito (esim. seksitautien ehkäisy, hoito ja seurantanäytteet sekä raskauden ehkäisy)
- Tukea traumaattiseen kriisiin. Sovi **seurantakäynti**.
- **Lähetteet** (esim. erikoislääkärille)
- **Sovitut jatkotoimenpiteet** (esim. turvasuunnitelma, oikeudellinen neuvonta ja ohjaus)

5. Dokumentointi valokuvien avulla

Valokuvat ovat tärkeitä dokumentoinnissa. Asianomistajan tutkiminen ja valokuvaaminen perustuvat suostumukseen. Asianomistaja voi suostua valokuvaamiseen myös vain osittain.

- Valokuvat tulee ottaa hienotunteisesti, yksi kehonosa kerrallaan, siten että tutkittava ei ole missään vaiheessa alasti. Rinnat ja sukuelimet saavat näkyä kuvissa vain, jos niissä on näkyviä vammoja.
- Kuvissa tulee olla tunniste, jotta kuvat voidaan yhdistää tiettyyn tutkimukseen. Tallenna kuvat turvallisesti.
- Ota yleiskuvia ja lähikuvia. Lähikuvissa käytetään mittaa (esim. tämän kortin asteikko). Vältä peilikuvaa.

6. Suojelutarpeen arviointi

- Sairaalahoito (tarpeellinen, mahdollinen tai toivottava?)
- Tarvitseeko asiakas turvallisen paikan kotiutumisen jälkeen (turvakoti tai läheisen luona)?
- Onko asianomistajalla lapsia (huomioi ilmoitusvelvollisuudet)?

► Jos epäilet lapsen terveyden tai hyvinvoinnin olevan vaarassa, tee lastensuojeluilmoitus ja tarvittaessa ilmoitus poliisille.